

Előfizetési feltételek:

Egy évre . . . . . 10.— Pengő
 Hat óra . . . . . 5.— Pengő
 Három óra . . . . . 2.50 Pengő

TELEFON 98

BARS

Ára: 20 fillér

Hirdetések: Díjszabás szerint. Gyakori hirdetések és a felvétel összeköttetésben levő hirdető írók adatközlésében részvesznek

Alapította: HOLLÓ SÁNDOR

KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

A kéziratok a szerkesztőséghez küldendők
 Kéziratok vissza nem adtnak
 Felelős szerkesztő: Dr. KERSÉK JÁNOS

Megjelenik minden vasárnap reggel
 Főszerkesztő: KOPERNICZKY KORNÉL
 Főmunkatárs: Dr. KERSÉK LÁSZLÓ

A hirdetőket, előfizetőket s a reklamációkat
 a kiadóhivatalba kérjük utasítani
 A lap kiadója: NYITRAI ÉS TÁRSA

A lévai iparos

a cseh megszállás alatt igen súlyos és válságos viszonyok, nehéz élet-körülmények között küzdött husz éven keresztül a mindennapi száraz kenyérről, mert bizony sokszor még ez sem jutott neki. Mi, akik éveken keresztül figyeltük a csehek által tervszerűleg fokozatosan leépített felvidéki magyar ipar heroikus küzdelmét a megélhetésért, aggódtunk a lévai iparosért. Minden rendelkezésünkre álló erőnket mozgósítottuk azért a becületes, józan, szorgalmas és munkás népért, akik Léva magyarságának nagy és jelentős részét teszik.

A legszebb és legnemesebb lélekre vall az a körülmény is, hogy a lévai iparos soha meg nem feledkezett magyarságáról és nemzetével szembeni kötelességéről. Sorsán igen gyakran talán könnyíteni is tudott volna, csak oda kellett volna állnia a magyarság csehszlovák-sírásai közé, mindjárt lett volna bőséges aratásban része. A jó Isten azonban megáldotta ezt a lévai szegény magyar iparost erős hittel és nemzete iránt soha nem lankadó szeretettel. A csehek elvették a lévai iparos kenyerét, óriási terhekkel tették tönkre öregségére összekuporgatott csekély vagyonát, kidobták a munkából, azért, hogy megtörjék és a lelkét átgyurják csehszlovákká. Minden kísérletük azonban kudarcba fulladt. A lévai magyar iparos bár hihetetlen kísértesnek és megpróbáltatásnak volt kitéve a csehszlovák körök részéről, — mégis rendületlenül kitartott magyarsága mellett. Nagyon nagy érdeme ez a lévai iparosnak, mert hiszen abban, hogy a Léva cseh erőszak dacára is megmaradt magyarnak, az törésben nekik köszönhető.

A csehek által tervszerűen tönkretett lévai ipar most keresi az utat, amely ismét a régi, világháború előtti fellendüléshez vezet. A lévai iparos jó és tisztességes hírneve messze földön ismert volt, s most a lévai iparosoknak az a törekvésük, hogy méltó és megillető helyüket a lévai köz- és társadalmi életben ismét elfoglalják.

Az iparosaink vezetői f. hó 9-én este értekezletre gyűltek össze a Lévai Iparos Olvasóköriben, hogy megbeszéljék s megtárgyalják sérelmeiket, jogos kívánásaikat és azokat az életfeltételeket, amelyek megteremtése ismét jólétet és meg-

KOCZOR GYULA főispán:

„Bizalommal tekintünk a jövőbe . . .“

Felkerestük hivatalában Koczor Gyula főispánt, hogy a Bars olvasói részére nyilatkozatot kérjünk tőle. Meg kell állapítanunk, hogy a kora reggeli óráktól késő estig ott dolgozik íróasztalánál a főispán. Most nincs kijelölt hivatalos óra, a nap minden perce a hivatalos és a munkáé. Minden erővel folyik a közigazgatás átszervezése és éppen erről érdeklődtünk a főispán urnál, aki a következőket volt szives mondani:

— Nem idegenként jöttem a vármegyébe. Husz éves harcunk alatt volt alkalmam megismerni, szeretni és becsülni tanulni Bars és Hont népét. S mint Bars és Hont népét a 20 év alatt mindig példakép állíthattuk nemzetünk fiai elé, meg vagyok arról győződve, hogy ez a jövőben is így lesz.

— Összetartás és egyakarát vihet előbbre és tud kenyeret adni egy nemzetnek. Amint ez meg volt a múltban, fokozottabb mértékben meg kell teremteni ezt a jövőben. Főire kell tenni harmincöt ellentétet és a nagy újjáépítő munkára egyesíteni kell minden magyart.

— Nagy feladatok várnak reánk. Semmiféle átalakulás nem megy zökkenő nélkül, de ezeknek bátran a szemébe kell nézni és erős akaratral, becületes munkával el kell háritani azokat.

— Nemzetem minden egyes fiának Úgyét becsülettel és legjobb tudásommal kívánom szolgálni. Nem ismerem társadalmi-, osztály- vagy felekezeti különbséget. Meggyőződésem, hogy egy nemzet javát csak a nemzet egyeteméért végzett munka szolgálja.

— Minden gondolatom a magyar népé. De meg vagyok győződve arról, hogy ép ezen nemzeti fellegasomból kifolyólag a legjobb egyetértést tudom majd megteremteni megyeink szlovák lakosságával is.

Mik a legközelebbi teendők?

— A reánk váró feladatok különbözőek. Elsősorban a közigazgatás lehetőségét, a megyei hivatalokat kell megteremtünk, hiszen sem helyiségeink, sem berendezés nem állott rendelkezésre.

elégedést visz majd a szükségét szenvedett lévai iparos házába.

Dr. Vargha Gyula, Békésgyula polgármestere, Léva városánál működő miniszteri kiküldött nagy szeretettel és megértéssel karolta fel a lévai iparosság közérdeket képező ügyét. Személyesen megjelent az értekezleten, ahol az összes sürgős kérdésekre megadta a kellő, tárgyilagos és kimerítő teleteket. Reámutatott arra, hogy az anyaország-beli iparosnak mit kellett elszenvednie akkor, amikor a győztes államok teljesen kifosztották és kimerítették Magyarországot. A magyarság élniakaró hite azonban keresztülgázolt a nehézségeken s ma már

— Hála Léva város páratlan előzékenységének, ez a kérdés gyorsan meg fog oldódni s ha ideiglenes elhelyezésben is, de a hivatalok már most is — ha nem is teljes erővel — de dolgozhatnak.

Hogy megy a gazdasági átalakulás?

kérdeztük ezután a főispántól.

— A közigazgatási kérdéseken kívül nem kerültek a figyelmünket a gazdasági, szociális és kulturális kérdések sem.

Minden téren a legerőteljesebb munkát fogjuk kifejtetni. Természetesen máról-holnapra nem tudunk csodát csinálni.

Elgondolásaink felélelik úgy Léva és Ipoly-ság, mint az egész megye minden községének kérdéseit. Nem tévesztjük szem elől sem a gazdák, sem az iparosok, kereskedők, munkások vagy tanult emberek érdekeit.

— Tudjuk, hogy különösen Lévának az új határ megvonása folytán nehéz problémái merültek fel, de ezeket életrevaló és munkára kész lakosságával együttműködve sikeresen reméljük megoldani.

— Munkaalkalmakat teremtünk, ahol csak lehet, igénybe veszünk különféle segélyezési módokat, olyan mértékben, ahogy az szükségességnek fog mutatkozni s hiszük, hogy a legnagyobb gondokat elsimíthatjuk mindenki homlokáról.

— Amint említettem, nemzetünk minden rétegeről egyformán gondoskodni kívánunk, de csak természetesen, hogy különös gondot kívánunk fordítani az arra legjobban rászorult munkásságra. E tekintetben ezen a télen sajnos, már nem lehetséges olyan helyzetet teremteni, mint szeretném, de bízom abban, hogy az elkövetkezendő télen már látni fogjuk munkánk eredményét. Addig is az előbb említett segélyezésekkel és szükségmunkákkal kell a nehézségeket áthidalnunk.

— Bizalommal tekintek a jövőbe. Erős akaratral és töretellessel hittel minden nehézséget, minden bajt le kell küzdenünk. Nem

igenis, megállapítható, hogy a magyar ipar egy szebb és boldogabb életnek néz elébe.

A hivatalos, vezető körök felkarolják az iparosaink törekvéseit s az értekezletben felhozott bajok rövidesen orvoslást fognak találni. Minenkünk pedig, lévaiaknak az a kötelességünk, hogy magunk is segítségére siessünk iparostársainknak. Egy cél, az egyetemes boldog magyar jövő felé haladva, közös akaratral meg kell találnunk a lévai iparosok részére is a nyugodt megélhetést, hogy megerősödött friss erejével, a régi kipróbált kitartásával szolgálhassa a boldogabb Magyarországot kiépítését.

féltém Bars és Hont magyarságát. Tudom, hogy meg lesz benne az akarat a munkira és a győzelem hite, mert minden küzdelem és boldogulás elérésének ez az előfeltétele. Kergessük tehát félre a kishitűket, mert

nem lehet csatát nyerni az olyanoknak, aki már előre annak elvesztésén siránkozik és bizó hittel vágnak neki a jövőnek, mely minden testvérüknek nyugodt, boldog jövőt és tisztességes kenyeret kell, hogy biztosítson.

vértanuk sirja hirdeti az őszi rózsá forradalmat.

1918 at elfelednünk nem szabad. Eszünkbe kell, hogy jusson valahányszor hazánk sor-sán, nemzetünk jövőjén tépelődünk és akkor nem feledhetjük el, hogy ezer éves hazánkban a rend helyébe a patkány forradalom zűrzavara lépett, a józanságot örület váltotta fel úgy annyira, hogy ellenségeink hadvezérei is elképedve kérdezték meg az ősi rózsás forradalom lovagjaitól: „Hát ők is már ilyen mélyre süllyedtek?” A nemzet erkölcsének és a süllyedése, a rend feloldulása az idegen eszmék áfiuma, a hadserög szétzillogtatása hívta ki trianoni végeztünket és eredményezte a lefegyverzett, lezüllesztett és ellenállásra képtelen lett ország feldarabolását.

Ezen állapotok közepette, amikor az ország vezetése is oda süllyedi, hogy katonát nem akart látni, midőn az eddig becsülettel és önfeláldozással küzdő katonáink, akik eddig gondolkodás nélkül álltak a vártán, a hátszágban a földalati megszervezett forradalmárook szennyes sajtójától megfertözve hagyták el állásaikat és dobták el fegyvereiket, nem törődve hazánk határaival és a szabadon hagyott határok következményeivel.

Az idők látlatából most úgy tűnik fel, hogy tudat alatt miadannyian az „embert” kerestük. Kerestük, vártuk az igaz embert, mert e gyorsan pörgő események által felvetett nevek, személyek sora csúfodást hoztak számunkra. Most érzem csak igazán, milyen nagy volt s milyen bátor az az ember, aki az uralkodó kormányzati rendszer ellenére is, katonát akart látni. Ha semmi egyebet sem tettél volna, akkor is nagy lennél, akkor is vitéz lennél. Haló-poraidban is örök parancsnokunk, örök századosunk, Pálmay Ernő!

Budiszt szövadból egyszer sem érezte a hirt, a dicsőség utáni vágyat. Városunk szülőtte sem lehetett volna jobb fia Lévának — bár nem itt született, — Lévát tán szülőhelyednél is jobban szeretted. Te tanítottad meg Ipolyt, Hont, Drégelypalánk, Dajtar, Oroszi, Ritság fiait is, hogyan kell a szülőföldet szeretni. Te éppen olyan hontalannak

A legendáshírű Pálmay-csoport bajtársi szervezkedése Léván

Vasárnap délután tartotta alakuló gyűlését a legendáshírű Pálmay-csoport, amely 1919-ben Léva felszabadításáért küzdött. A gyűlés a Kath. Kőr nagytermében zajlott le és azon nemcsak a lévai bajtársak, hanem az egész Garamvölgyőrök, sőt számosan még a fővárosból is megjelentek. A gyűlés nemcsak a Pálmay-csoport bajtársainak alakuló gyűlése volt, hanem kegyeletes megemlékezés a csoport hősi halottjairól is. A Magyar Hírszkegy elmondása után a gyűlést Nagy Béla nyitotta meg, üdvözölte a bajtársakat, majd vitéz Palczér István rendőrfelügyelő mondta el következő ünnepi beszédét:

Esengve vártam hosszú 2 évtizeden keresztül, hogy újra köztetek lehessenek. S íme most valóra vált, hogy bíráti, testvéri és szűkebben vett hazánkban egymásra találjunk. Emlült, feledésbe indult emlékeket jöttünk feleleveníteni. E kötelesség reám hárult.

Mindenek előtt megköszönöm bizalmatokat, bajtársias szereteteleteket és ragaszkodásokat, melynek megnyilvánulását látom részletekről az összes volt előjáróitok és feljebbvalóitok és minden egyes bajtársatok iránt.

Milyen tisztelt Uraim és kedves Bajtársak! Nehéz feladat elé állítottotok, mert a Pálmay csoport életéből hiányzott az ünnep és az ünneplés. Üdvözölj beszédeket, méltatásokat szerkeszteni nem tanultunk meg ott, csak azt, hogy kell a fegyvert édes Hazánk integritásáért forogni bátran és hasznosan. Minden tudjuk, hogy a nemes lélekkel telt nemzetek ragaszkodnak hagyományaikhoz és tisztelik a múlt századok történetét. Tud-

juk, hogy Trója alatt tíz évig hevert ezer hajó, nyomorult sajták voltak csak a mai értelemben, Ithaki sziklák fejedelme parányi kalandor s minő ellenállhatatlan mégis a hatás, mit magukban e kicsiny képek a hagyományban megdicőltve szereztek. Világítsanak tehát fákiyaként nemzetüök nagy egyetemében kis fényként, de a szülővárosunk történetében örök időkhöz nemzedékekre kiható eseményeink.

1918 év októberének 31. napja nemzetünknek, hadseregünknek több dicsőséget értől pirosól viragot herci babérba kötni nem hagyott. A bomlasztó politikai élet fekete temetőre változtatta országunkat. Milyen fájdalom, szomorú visszaemlékezésünk ma is erre a sátán arcu gyilkos ősre, melynek szegénytelen viharzását az „őszi rózsás forradalom” névvel igyekezett szépitni a bűnös forradalmi világ. Az „őszi rózsának,” ennek az ártatlan virágnak jegyében követték el a szentségétöréseik végtelen sorozatát azok a megszervezett földalatti erők, amelyek a megvéstetett és megfélemlített tömegek hátán kerültek hatalomra. Az „őszi rózsá” jegyében homályosították el Szent István koronájának kilenc százados ragyogását s temették el azt az állami és társadalmi rendet, melyet tovább építeni, tökéletesíteni a háború tanu-ságai után a legjobbjainkra váró korszakalkotó, nemzeti feladat lett volna. Lerombolták ősi alkotmányunkat, megcsúfolták hagyományunkat, megtagadták történelmünket és társadalmunkat megferdítették. Ennek következménye lett a sörpédet terror uralma, kibabált, pusztulást hozva erre a szerencsétlen földre, melynek minden táján

A sikolytó duda

Irlta: „DÍÓ”

Vározzéli, csendes akácok kis uccánk egyik végén az élet, a másikon a halál áll örök figyelemzetésül lakóinknak. Egyik véle a virágos rét, a másik a temető kertre nyílik. Ha uccánk lakóit megkérdeznél valaki, hogy hol laknak, bátran mondhatnák — már csak egy hétköznapian szólva — hogy a Jézuska háta mögött, mert bizony a temetőt Jézusknak az arca a másik uccára néz, mi meg a háta mögött lakunk. No de azért így sem feledkezik meg rólnk.

Ami pedig a csendet illeti, a kora reggeli kakas köszöntőjén meg a kacsá és liba sereg ki és bevonulási indulóján kívül egész nap nem igen követ el senki közcsend elleni kihágást. Elmúlt már a drótos meg az ablakok tót atyafiak éneklő ajánlkozása is. Néha néha, ugy változatosság kedvéért megtörténik ugyan — ha nem is rádió vezényszóra — hogy a szomszédasszonyok egy pár perces nyelvmozgási tornát végeznek a kopasznyaku kakkas tiltott kérészkedése, meg a Gyurika kilyukasztott új „micisapkája” és az Imikének a tülkök mozgogósított fogacsái miatt, de hát Uram Istent! ez említésre sem méltó, — nem komoly dolog — csak úgy szórakozásból történik, no meg így kerek a világ!

Egy akácillatos reggelen azonban a köszöntések zajába és a mély zümmögésébe egy újabb hang is vegyült. Régi kedves hang az öregeknek, új a fiataloknak: tilinkó hang. És az igazat megvallva nem is olyan téd ide-tedd oda módvan. Mely a Tiszának a széle... dallamra szól a nóta és hogy még nagyobb legyen a kíváncsiság, előbb vékony, később vastagabb hangon szálltak a hangok az illatos levegőbe, mintha még avval is incselkedtek volna.

Nosza lett erre általános felkelés! — de nem fegyveres formában. — Az idősebb bácsi, kiknek meg ismerős volt a kedves hang, csak úgy ingbe-gatyába mindjárt kint voltak az uccán. Az asszony meg a leánynepség pedig baglyas hajzlatát jelentek meg a virágos ablakokban. Az ucca gyerekcseregét is kihajította az öregek kíváncsisága meg fészkükből annélkül, hogy szegénykék tudták volna, mi is hát az a tilinkó, mert ők még tót furulyát se hallottak, de még nem is láttak soha. Egyik-másik felszemmelt még aludt is és álmosan — még az esti párnaharc maradványaival fejkön — kérdezték egymást: mi az he! ? A szomszédék üzleti hajlamu Gyuszikája mindjárt ajánlatot is tett az édesanyjának: mamuska vegyük meg pengője!

— Majd adok én nekéd pengőt — és bizony besenderítette Gyuszikát az ajtón.

De nemcsak az ucca népet, hanem a felkelő napot is megzavarta a tilinkó hangja. Az is kivörösödött arccal — mintha futott volna — sietett felkapaszkodni a házak és kerítések fölé, hogy mielőbb gyönyörködhessen a szokatlan nyüzsgésben. Még az izdászág is hullott az arcáról, mert ott csillogott a zöld mező apró fűszálain.

De ismerkedjünk meg most már a tilinkó gazdájával is. Bőcsületös neve: Kurucz József, — mintahogy később mondom. — A csekeméti árvalányhajas pusztáról sortorta ide a sors a „szomszédába”, az ő betűi hazájából az é betűi hazájába. Mert bizony a betűkkel is hiba esett később nemcsak a „sikolytó” dudával. Alacsony, ugy 65 év körül, nagybajzus bácsi. Gondviselt, de becsületes arcát a tüzes nap már barnára csókolta. Hiába — csak bajzos magyar férfi arca illik a nap

tüzes csókja is! Bő ujju ingben, rojtos bő gatyában, piros sallangos karikás ostorral a vállán. Viharverte, pörge kalap védte ősz haját, nehogy a nap sugar meg jobban kivegye a színet. Előtte ficánoló, kornyikáló 6—8 darabból álló pajkos kis malackonda, rohant ki a rétre. Őket nem érdekelte egyelőre se a tilinkó, se a karikásosor. Az öreg pedig egyedül, türelmesen ballagott utánnuk:

— No majd mógtanítak és benneteket a rőndre mög a tisztösségre ha mindjárt malacok is vagytok — és megrántotta a vállán pihenő sallangos karikát, mint valami lealáló bekét diktáló hadvezér cifrabojtos kardját.

Napról-napra nőtt a József bácsi tilinkó hallgatóinak száma, nemcsak az uccán, hanem kint a réten is az ucca öregei, fiataljai, nagyobb kamaszok, libapásztorok és iskolás gyermekek személyében. Sőt még a düllőt utasai is meg-meg álltak egy kis tilinkó szóra, mint valami csárda előtt. Szó ami szó, én is kíváncsi voltam már a nagy népszerűségre és egy csillagos, holdvilágos este én is beálltam a József bácsit tisztelő sorába.

A szomszédék „iskolázott” Pista fia mindjárt vallatóra is fogta az öreget:

— No Józsi bácsi, vegye már elő a tilinkóját, csavaritsin már egy pár szép nótát!

— Hát tudod mit edős gyereköm, elősszó is ne hijatok engöm Józsi bácsinak. Az edősnyám mindig „József”-nek hitt, csak az embörök hinak „Józsi”-nak ez mög neköm fáj, hisz tudod, neköm még van edős anyád! — s öreg becsületes szemei elhomályosodtak. De amikor a tilinkóra került a sor, ismét felragyogott a szeme.

— Másodszor mög ez nem tilinkó, hanem: duda. Duda ez gyereköm, duda, az a.

Azzal elővette a nagy színes zsebkendőjébe gondosan becsúszott „dudát” nem is egyet, hanem kettőt.

— Hát két dudája is van József bácsi!

— Van! az egyik a tiliki, a másik mögza

érezted magad az Ipoly túlsó felől, mint mi, akik az emlékezetes 20 év előtti január 9-én este ezt a szent földet elhagytuk.

Ehagytuk, mert nagy volt a hitünk a visszatérésben, a fegyvereinkben, a parancsnokunkban. Bár forradalmi és ellenforradalmi lélek égett a nemzet égboltozatán, lázról erősséggé növelte, vagy csökkentette a hadsereg alakulatok számát, a Te csoportod, legendás „Pálmay csoport” harci veszteségek ellenére is folyton nőtt. Növelte azt a szellemet tanítása, heza, szülőváros, hozzátartozóink, parancsnokunk és egymás iránt érzett szeretetünk szelleme fűtött bennünk a kitartásra, hogy a válságos időben miutána az utat, a fegyelmet a harci készséget pedig mindenkor megmaradt. Nagy voltál kapitányunk s csapatod örök büszkeséggel edzőik drága emlékednek. Örök büszkesége mindnyájunknak, hogy 1918-ban a szétzillesztett magyar hadsereg romjain, mi pálmayak is oda sorakozhattunk a székei fiuk, iglói, kassai, beszercebányai fiuk történelmi glóriájuk fényébe.

A Pálmay csoport 1918. év november hó 2-án alakult meg Pálmay Ernő százados orosz fogaágban szerzett ellenforradalmi tapasztalatokkal rendelkező vezértűnk parancsnoksága alatt Erős kemény kézzel fogott hozzá Léván a kharhatalom megszervezéséhez. Rövid néhány nap alatt 49 tiszt és kb. 300 főből álló megbízható harcra kész csapatot gyűjtött maga köré. A csapat nap nap után nőtt ugyanarra, hogy november hó közepén néhai vitéz Csaba, (Csuvára) József, vitéz Farsag Ede századosok akkor még főhadnagyk, majd csekélységem parancsnoksága alatt századok indultak el Nyitra, Galgóc, Trencsénbán felé, hogy a betolakodó cseh hordakkal szemben a harcot felvegyék. Később Garamszentkereszt, Nagyalek, Körömcébánya, Aranyosmarót, Ujbánya és Veréblyére indultak csapatok. Csapatunk minden irányban győzedelmesen verték vissza a cseh hordak támadásait mindaddig, míg Nyitra és Galgóc körüli áruháza nem történt, majd pedig a munkánkban a forradalmi kormányt is cserbenhagyott. A Galgóc körüli harcokban kapott sérülést vitéz Farsag Ede százados, a mi főcserkészünk,

BUCSU LÉVÁTÓL

Tiétek volt örömmöm, — bána'om.
Hozzátok száll versem és dalom.
Bennetek fogamzott a reményvirág:
Szivetekből nőtt ki a „Pálmaág”!

Magyar Karácsony ismét lett Tiétek,
Uj Magyar Esztendő is ujra véletek!
Legyen utatok is virágos mező, —
Soha ne gyászos, — soha ne temető!

Kelt Pécs, 1939. január 9.

Szivem, szeretetem mindig a Tiétek:
Jó magyarok vagytok, becsületben életek.
De tudjátok szeretni mindig is e hazát,
Ezer sebből vérző szegény Édes-anyát!

Isten veletek ti kedves emberek:
Ismerősök, magyarok és „Éderek”!
Áldja meg az Isten építő munkátok:
Mielőbb virradjon nagy Magyar Hazátok!

CSONGOR GYÖRGY.

ezen sérülése folytán karja rokkant lett. Az áruó Károlyi kormány gyöngesége és tehetetlensége volt oka, hogy csapatainknak a már akkor a benei rossz szellemű vezetői francia katonai megbízottak utasítására a kijelölt első demarkációs vonalra kellett visszavonulni, majd rövid néhány nappal 1919. január 9-én csapatunknak újabb utra kellett kelni tiltakozásunk ellenére, azonban a hadügyi komparány utasítására az Ipoly mentén megállapított demarkációs vonalra, csak azért, hogy a tolatkodó idegenek helyüket elfoglalják.

1919. január 9-én este 7 órakor a régi honvéd laktanyában sorakoztunk: a Pálmay csoport azon 79 főből álló csapata, akik a honatárságk kényerrel választottuk. Felharsant a kürt, Pálmay százados imához vezényelt. Ima után az ittmaradottakkal keményen fogtunk kezét a fegyvertörgetve, könnyes szemekkel bosszútól fűtve elhagytuk szeretett városunkat, azonban történelmi szellemet magunkkal vittük. Azt a történelmi szellemet, mely a város ősi vezérait és a 48-as honvédeinket fűtötte a csatában s melyet az ellenséges hadak hatalma megtörni sohasem tudott. És vittük magunkkal ezt a szellemet, melyet a lévisi anyák soha el nem mő' utaravácul olottak szivünkbe.

Túl az Ipolyon bosszútól líhegve, honvággyal telve indult meg a Pálmay csoport újbóli megszervezése. Körben többször ossza-

útközöttünk a cseh csapatokkal, hogy ezáltal is őseinkhez méltón szoktassuk magunkat a nagy lesemolásra és neveljük harcra készségre magunkat. Ipoly vonalát is tiltakozásunk ellenére a hadügyi minisztérium parancsára el kellett hagynunk és a csoport január 19-én Rátságra vonult vissza. A Pálmay csoport Rátságon alig hogy megmelegedett, Balassagyarmatról Víz Ákos alezredestől az Ipoly mentén fekvő Daitar, Vecze, Drégelypalánk, Hont és Ipolyság-Ujváros visszavételére kapott parancsot. A parancsot teljesítettük és 1919. január 25-én Daitar, Vecze, Drégelypalánk és Hont községeket, január 26-án pedig Ipolyság-ujvárosát foglaltuk vissza vezetőség nélkül. De annál nagyobb vezetőséget okoztunk a cseh hadseregen, akik az Ipolyságon állomásozó és határellenőrző szolgálatot teljesítő olasz századot is bevetették. Ezen elfoglalt vonalat végleg meg is tartottuk. A következő 4 hónap alatt csoportunk kb. 2.000 főre emelkedett. A Pálmay csoport állott két erős zászlóaljából, erős lovas századból és egy tüdőűtegből, majd később külön egy páncélvonatot is kaptnak. Az így felnevelkedett csapattal 1919. július 1-én indultunk támadásba. A hazaszeretettől fűtött Pálmay-csapatunk a tulerő dacára a cseh hadsereget megutamlította és vitéz Bartófy tábornok ur szomszédok csoportjával együtt Hont-Bars vármegyék tulnyomó részét, szeretett városunkkal együtt felszabadította.

düdüdű. Az egyik sikolyt mint az acél (nem acél) sip, a másik mög brummog, ugy a.

És hozzá is fogott, de előbb eltszkolta az utból nagy bajusztát ne akadékoskodjon, elég ha levesébe előbb belekanyaloz! Bizony a tilihi hangjára, főként a futamosan adott igazán sikolytő véghangra még a malacok is hegyezték füleiket és fel-fel rőffentek. Hol sikolytolt, hol brummogott József bácsi dudája, mikor milyen nótára került a sor. A vig nótákat a tilihi, a szomorúakat és hallgatokat pedig a düdüdű tolmácsolta a hallgatóságnak. De a József bácsi dudái csak régi, kedves magyar nótákra voltak berendezve — jobban mondva József bácsi szíve. Nem jött abból semmi új, hóhortos zagyvalék. A hallgatóság fiataljai előtt ezek a régi nóták versei ismeretlenek voltak. Felkértem hát József bácsit, mondja el a verseket is ha már a dudák oly szépen elmondták! Valóságos zenei előadó estét rendezett és ugy a maga módja szerint, de szlvből elmondott egy-két verset is. A többi aztán elvegyezték a dudák.

— Ne haraggyatok edős gyerőkeim, de előbb a malacokat köll haza küldenöm. Azzal a tilihi egy kacskaringós sikolytő nótába kezdett, a végén pedig a karikásosor egy nagy pattanással fejezte be. József bácsi pedig elkiállította magát: cbrrrrrrr! és bizony a malacok fülhegyezve rohantak haza.

— József bácsi! már malac nyelven is tud — mondta a szomszédék kamasz Jósikája.

— En nem gyerőköm, de ik tanutak mög az en nyelvemön. Ugyehogy nem köll az állatot se mindgyárt ütni, mögtanunak azok is mindönt, csak érteni köll hozzá.

— József bácsi, hogy is van az a szép nóta, hogy mély a Tiszának . . .

Mély az Tiszának az széle,
De még mélyebb a közepe.
Szőlke, barna kis lány kerülgeti,
Által akar rajta mönni.

Ez mög a másik :

Kondorosi csárda mellett, csárda mellett,
Gulya ménes ott delezget, ott delezget,
Csárdabéli szép asszonyal,
Bort iszik az öreg bojtár, öreg bojtár . . .
— Hej gyerőkeim az vót csak az élet . . .
És bizony a düdüdű sirni is tudott. De jutott a jökedvű tilihi-nek is bőven :

En vagyk az en vagyk az aki nem jó,
Kocsmagtó nyitogató,
Boroskancsó hajtogató,
Leányzivet szomorító, hej!

A végén a tilihi olyan talpalávalót sikolytolt, hogy még az öreg hold is ide-oda mozgott a csillagok közt.

— No gyerőkeim, most gyün a legjobb, ez lössz ma az utolsó, de ehöz köll a tilihi is mög a düdüdű is.

Előbb a düdüdű sorolt föl valamit vontató möly hangon, utána a tilihi mondta el sikolytozva a kívánáságot a következőkben :

Tej-turó-tej-föl,
Ing-gatya-pöndöl,
Cifra szür, mög ködmön,
Egy szép barna láné,
Majd mög hal az embőr!

Ez még csak! — de ebből a cifra nótából olyan éjféle nyuló nyelvtani meg szépirodalmi vita keletkezett, ami még a Tudományos Akadémiának is diszére vált volna.

— Ejnye-ejnye József bácsi! hogy mondhat már ilyent, hogy gatya, meg pöndöl. A gatya most már lábravaló, a pöndöl meg ing! Nem látja, hogy a Margit hogy elszegénylette magát!

— A zebadtát néki nem ugy van az gyerőkeim! Hát a Ruza Sándor, a betyárak, mög talán még a zöreg apatok is rojtos lábravalóban járta vóna a káliai-kettöst ezön a gyászos világon? Gyatya az gyerőkeim, gatya, mög pöndöl! A férfi népségnek a Magyarok Istene az ingöt, mög a gatytát, az

asszony népségnek mög a pöndölt rendtő, neköm ugyan nem bezétök ilyen bolondság öreg fejeme, ti járjatok csak lábravalóban, én mán csak gatyában járok ez tán is! Ez a lábravaló, a firkanyujját néki! — és a lábán levő hétköznap piseorru csizmájára mutatott — de ennek mög csizma a böcsületös neve! a gatyából sohas lössz lábravaló legfőjebb kapca, de az is csak akkor ha mán elszakadt!

Most már benne voltunk egészen! — folytatni kellett tovább a vitát.

Jóska most meg már az „Ö” betűkkel nem volt meglegedve és megkezdődött a vita a betűk birodalmában is. A két jó szomszéd, az „Ö” meg az „É” betű igazságáért.

— József bácsi! miért mondja mindig ugy, hogy: embőr, lelköm, gyerőköm! Nem ugy kell azt mondani, hanem hogy: embér, lelkém, gyerőkeim. (Az É-betűket röviden kiejtve.)

— Most högyözd a füled Jóska! Járta te iskolába, vagy csak mellé? Tanultad te a pontos mög a vonások bötüket?

— Tanultam József bácsi!

— Nohát akkó mond mög, tanutá te pontos „e” bötüt? —, olyan nincs az abc-és könyvbe írva, e mög é az van, de pontos e az nincs! De van ám gyerőköm pontos mög vonások ö! Hát én csak olyant mondok, ami van, te mög olyant, ami nincs!

Nesze neked é betű! Nem elég, hogy városunk nevéből a z betűt már el tudományozták, most meg már az ö betű is szegyenbe hozott! Ezen segíteni kell! Ne hagyj magad é betű. Külddöttségileg meg kell keresni a Tudományos Akadémiát, hogy az abc-és könyvben ezentul legyen pontos e betű is, hadd legyen már nekünk is egyszer igazunk! nemcsak mindig az ö betűnek! A tudomány vitába fult nótáest bizony oly sokáig tartott, hogy a csillagok is hosszukat pislogtak már az égen, a hold is betakaródzott egy

E harcok nagy áldozatokat követeltek, a Pálmay csoport 5 tisztet és kb. 50 altiszt és legénységi egyént vesztett örökre el.

Mi blázsek vagyunk Hősienk lévai szelleműkhöz méltó helyállításukért, megőrizték örökre az ő emléküket és nevelő példának állítjuk oda minden eljövendő lévai és minden ez országban élő magyar elé.

Bajtársaim! Ne legyenek a mi dicső parancsnokunk, elesett és elhalt bajtársaink tetemei csak porlódó csontok! Ne legyen a Pálmay csoport emlékezte csak egy figyelmeztető emlékmű, ne legyen a hősök és halottak napja csak egy szomorú ünnepi aktus! És a mi bajtársi egyesületünk ne legyen csupán hagyományok pusztá istápolója. Hanem minden maga a való élet legyen, a szellem élete. Éljen minden lévai megmozdulásban az a nagyság, amely példaképpen a válságos időben mutatta meg arcukat. Az eljövendő boldogabb államban ez a szellem szállja meg alapjában szülővárosunkat. A legkisebb leventétől, a besorozott regrutától a legöregebb lövész legyen mindenki szívében ébren tartott büszkeséggel az örökké élő Pálmay csoport méltó katonája.

Csoportunk parancsnoka, valamint több bajtársunk már nincs az élok sorában, kérjük a jószág Ur Istent, adjon nekik örök nyugodalmat. A halottaink egyetleltével megemlékezése jeléül egy néma perc csendjével áldozunk.

„Most pedig a magyarok Istenéhez fohászokodom, hogy vegye el tőlünk a keserű poharat, minden bűntételek leg súlyosabbikát, hogy a még meglévő határtákolmány szűnjön meg végleg, amely elválaszt anyát gyermekétől, apát fiától, testvért a testvértől, magyart a magyartól. E'égeld meg Uram a könnyeket, melyeket magyar anyák hullattak. E'égeld meg a megaláztatást, a szenvedést, a szenvedést, a vért, a honfiktársaink vérén elősködő ellenségeink tobzódását, földönfutóvá tett véreink szenvedéseit csak azért, mert magyarnak teremtették őket. Ne engedj Uram, hogy még többet vétkezzenek el-

lünk és véreink ellen. Add meg Uram, hogy gyermekeinket Istenfélő, jó magyarokká nevelhesstük. Szenvédeéseinket, vértünk hullását áldd meg gyermekeink jövőjében, hogy ők is megélhessék a teljes, a jógy magyar hazát, amelyből kiindultunk, amikor a kötelesség úgy kívánta, hogy határaink védelmében fegyvert ragadjunk!”

Az általános tetszselém fogadott tünepi beszéd után Boros Béla ismertette az alpszabályokat, amelyeket a gyűlés elfogadott.

E'után dr. Vojnarovszky Dezső a beérkezett nagyszámú üdvözlő leveleket olvasta fel. Ezek közül mutatott egyet közülük, Vity Zsigmond ezredesét, aki az ipolyságvidéki harcoknak egyik vezére volt.

Kedves Bajtársak! Nem tudom kellőképpen kifejezése juttatni, mennyire jól esik, hogy első összejöveteleket megrendezése alkalmával réam is gondoltatok Meghívásokat megtisztelésnek veszem s miután legnagyobb sajnálatomra személyesen nem áll módomban körülötkben megjelenni, kedves megemlékezéseketek ezuttal köszönöm meg.

Vegyétek úgy, mintha a fehér asztaloknál mond-nám el soraimat s tudjátok meg, hogy 20 év eltelte után is szeretettel gondolok vissza a Pálmay Csoportra s a csoport nagyérdemű néhai parancsnokára Pálmay századosra, küzdő társamra s kedves barátomra. Hiszen nemrégiben hirlapilag is megemlékeztem rólatok s leírásomban iparkodtam a csoport méltó hírnevét emelni.

Mily nehéz időket is éltünk át s az átélő idők viszontagsága örök nyomot hagvott lelkemben. Még ma is a szégyenpir futja el arcomat ha visszagondolok, hogy hogyan is vezetett el Szent István dícső multu birodalma fiainak hitványsága következtében s eszembe jut, hogy 1919. január 9 én. mikor Drégelypalánkon át rajtam keresztül Réttságra elvonultatok, talán Ti is oly parancsot kaphattatok mint ugyanakkor én, mely parancs értelmében el kellett volna hagynom Hontvármegyét, mert az egykoru alispáni parancs szerint „Honvtármegye nem áll ellent s a

Nógrád vármegyei karhatalomnak ellenállási joga nincs.

Ez bajtársi összejöveteleink legfőbb célja a bajtársiasság ápolása mellett a visszaemlékezés. Emlékezetek vissza elsősorban Istenben megboldogult nagyérdemű parancsnokokra és elesett bajtársaitokra. Emlékezzünk vissza közös küzdelmeink napjaira is. Jólesőleg gondolok vissza, hogy nemcsak a harcmezőn maradtatok hűek hozzánk, hanem követtetek a nemzeti színek viselésében is.

Bajtársak! Úgy érzem, hogy a magyarság ismét soradöntő napok előtt áll. Erőt kell merítenünk a dicső multból s le kell vonnunk a 20 év előtti idők szomorú tapasztalatait is. Lepelzetlenül kell, hogy lássuk, hogy 20 év előtt hogyan esett nemzetünk áldozataul a gyilkos vörös propagandának. Mily szűklátókörűk voltak mindazok kik azon reményben, hogy a haza érdekében cselekszenek, átcsérték a nemzeti színű szalagot a tányér sapkával. Tévedtek.

Egységben az erő s a magyar ma sem egységes épen úgy mint nem volt egységes Mohács előtt s Mohács után. Ma ismét dolgozik a minden fajta propaganda s szomorúan tapasztalom, hogy a nemzet számos tagja a nagy nemzeti célokat szem elől veszté. Biztos támaszokra van szűksége a szerencsétlen és megpróbált magyarságnak. Ilyen biztos támaszt látok én továbbra is a Pálmay csoportban, tartatok össze s a magyar történelem szemszögéből nézve biztosítsátok a nagy nemzeti célokat.

Azon reményben, hogy továbbra is megtartotok szeretetében s bizalmatokban, Isten áldását kérve összejövetelekre bajtársi szeretettel üdvözlő mindnyájatokat. Budapest, 1939 január hó 6 Vity Zsigmond, ezredes.

Az üdvözlések során az ipolysági bajtársak képviseletében Spitzer Andor hadirokkant üdvözölte a gyűlést, majd dr. Nagy Béla a vitési szék hadnagya, Miklóssy Béla a hadirokkantak egylete nevében, Juhász Ernő Ziemler, a barsi származású dr. Magyar Jenő Budapestről, Berky József Budapestről, az aranyéremes Dudás Csata—Oroszka—Lekér nevében mondott hazafias hévtől izzó beszédet.

Ezután Tömörkényi Gyula betérjesztette a Kormányzó Ur Ötöméltsősége részéről küldött üdvözlő és hódoló táviratot.

A szervező bizottság javaslatait Boros Béla terjesztette elő s azokat a gyűlés egyhanguan elfogadta. Nevezetesen jegyzőkönyvi köszönet a zászló meazdrzóinek, H'niszöl János és családja, dr. Vojnarovszky Dezső, stb. Pálmay Ernő százados és az ipolysági harcokban elesett lévai hősök tetemeinek Lóvára való szállítása és emléküket méltó megörökítése. Felkéri Szilárd János nyug. századost, hirlapiról, hogy a csoport történetét írja meg.

Diszelnökö Schmall Endre vezérkari alezredest kéri fel, aki annakidején a zászlóalj parancsnoka volt. Disztagoknak, illetve tiszteleti tagoknak vitéz Somorjay Jenő altábornagyot, Bartóly tábornokot, Pálmay Béliát, Vity Zsigmond ezredest, vitéz Csaba József főhadnagyot, Hivay József, vitéz Faragó Ede, Grescho János, Pálmay Ernő, Hribik Kázmér és Bartos Elemert.

Átiratban üdvözlő Lipcsey-Steiner Mihály lévai bajtársat, aki a lengyel diplomáciai szolgálatban a közös lengyel—magyar határ érdekében fáradozik.

Javasolja, hogy a jövő évi közgyűlés Ipolyságban tartsassék meg, amikor az ott nyugvó 22 Pálmay-bajtárs sirjait megkoszorúzzák és köszönet iratot intéz a gyűlés Zanoletti József ipolysági városbíróhoz, aki a sirokat husz éven keresztül rendben tartotta és felidiszítette.

Ezuttal a vezetőséget választották meg: Fővédők Schmall Endre vk. alezredes E'nök vitéz Perczel István. Társelnök dr. Vojnarovszky Dezső. Alelnök Boros Béla. Titkárok Tömörkényi Gyula és Nagy Béla. Jegyző Jedicso Imre. Pénztárnok Zvara Mihály. Elnökök Vanger János és Horváth Imre. Számvizsgáló bizottság: Bayer Ferdinánd, Tóth András, Rohács Gusztáv, Kónya László. Intéző bizottság: Bánky Béla, Horátsi Pál, Konta Zoltán, Lakos Sándor, Vörös József Léva, Gubik László Kiskálna, Juhász Ernő

tó, egyszer mosolyog, máskor meg haragszik. — Tan nem is Magyarországon van az, gyerökön ?

— Ott van az, de nagyon messze, hiszen tudja, van is szép nóta róla!

— Most mán tudom . . . és elővette az árván maradt dűdűdűt, az pedig József bácsival együtt siratta a lililit:

Hullánzó Balaton tetején
Csolnakázik egy halász legény.
Hálóját a szerence,
Őt magát a kedvese,
Elhagyta . . . el . . . a szegényt . . .

És talán József bácsinak más is eszébe juthatott . . . !

Nemcsak a sikolytó dűda . . .

Dehát az is visszatért csendőri beavatkozás nélkül is.

Mulik a nyár. A csillagok is mintha fogyának az égről. József bácsi kondája is megunta már a füvet. A fecskesereg is ott tanácskozik a városszéli villanyvezetéken, gyűlést tartanak a nagy ut előtt. József bácsi is utrakézsen áll, viszi vissza a szive a nagy pusztára. Őerte nem jöttek szekéren, mint a nótabeli legényért. Egy nyirkogó, katóggyó kezekül taligára van felrakva öreg nagy idöket látott katona-ládája, melyet fényes, ünneplő csizmája nyergel. Szive fölött tisztára mosott és kivasalt nagy piros kendőjében összeöllekezve álmodoznak a dűdák. A taliga hol sir, hol kattann.

— Isten áldja meg József bácsi!

— Isten áldja még a tekintetős urat is!

Az ősz hirnökei, a sápadartaru kis akáclevelek hozzászegődnek utitársul. Ott ugrádoznak körülötte, néha-néha el-el maradnak, de később utólerik és kiserik hűgesesen tovább. Talán ők is tartoznak neki valamivel még a virágos nyárból.

Kedves József bácsi! mi is meggondoltuk a dolgot. Nem megyünk a Tudományos Akadémiahoz panaszra az é betű miatt, mert itt hagyta örök engesztelésül a „sikolytó dűda” történetét. Cegléd, 1939. évi január 6.

könnyű nyári felhőpaplannal, a tücsök is letette a hegedűjét, József bácsi meg a dűdát.

De József bácsi nemcsak lelket, hanem testet is tudott a dűdának adni. Egy szép napon az ucca egész gyermekerege József bácsi által — egyéb alkalmas anyag hiányában — kiegészített bűrökből készült dűdát fűjt. De ennek a hangja se nem lilili, se nem dűdűdű, hanem brühühü-re lett hangolva. Mert bizony hiába fűjta azt a Gyuszi, Jani, Imi, Laci, Lali meg Dódi, csak nem akart az olyan szépen szólni mint a József bácsi dűdája! Pedig egyiknek másiknak még a könynye is hullott már a nagy fűvásban, de lehet az is, hogy bűrök csipste már a nyelvcsékjé. Egyszer aztán kitört a dudaharc! Valamelyik dűda elhnykiantotta magát! nosza erre mindenik gyerek azt követelte magának. A végén pedig egymás szöszke fején hegedültek a dudával. Az volt a szerence, hogy József bácsi csak bűrökből csinálta őket. Tele lett az ucca dűda-csontokkal! Estefelé már szent volt a béke, ott hallgatták József bácsi igazi dűdáját kis kobakjaikat összedugva.

De bizony baj esett a sikolytó dűdával! Valamelyik huncut kópé az őreggel való kötekedésből elszaladt vele. Volt lilili, nincs lilili! József bácsi kedvét nem tudtuk semmiféle igéretekkel, biztatással visszahozni. Hiába erősködünk, hogy azok fog kerülni, csak huncutságból szaladt el vele a Jancsi — mert ő volt a tettes, mint később kinyomoztuk — megkerül az még!

— Dehogy kerül, dehogy kerül, nem látom én azt már soha! még aztán nem is lesz neköm többet olyan szépen sikolytó dűdám . . .

Eppen kapóra jött oda a Pista gyerek. — Gyere mán edös Pistukám, hisz tudod, hogy tégőd szeretlek a legjobban, mönj el a csöndérökhöz, azok majd előhazák az én dűdám! De hun is járhattá ilyen sokáig, olyan régön láttalak mán ?

— A Balatonon voltam, József bácsi!

— Balaton . . . Balaton . . .

— Ott-ott, József bácsi! az egy szép nagy

Zsemle, Rácz Sándor Alsófegyvernek, Pozbay András Nagysalló, Dudás Aladár Oroszka, Kovács János, Torda József, Jakab Pál, Bálík Rezső, Spitzer Andor Ipolyás, Zászló-

tartók: Bus József, Iás János, Kucsera Imre. A lélekemelő hazafias gyűlést a Himnusz fejezte be.

KÜLÖNFÉLÉK

TÁRSADALMI NAPTÁR.

Január 29. D. u. fél 5 órakor a Lévai Torna Egylet tájaja Denknél.

Február 4. A Lévai Katolikus Kör műsoros farsangi estje saját szék-házában.

Február 18. A Lévai Dalárda hangversenye magyar báttal egybekötvé.

Február 22. A Lévai Dalárda tea-délutánja. (Kérjük a társadalmi egyesületeket hogy rendezéseiket a rovatban négy hét előtt közöljék, hogy a különböző rendezések idejét ennek figyelembe vételével tüzhessék ki.)

.....

— **ORSZÁGOS VITÉZI BÁL.** Az Országos Vitézi Szék mint minden évben, úgy ezidén is Budapesten, február 4-én Országos Vitézi Bált rendez. Ez évben a Vitézi Bál a Felvidék felszabadításának emlékére tartatik meg, miéri is a Vitézi Szék a felvidéki testvéreket ezen bátra tisztelettel meghívja s a Felvidékről érkezettek ezévből vendégeinek tekintik, azaz belépődíjat a felvidékiek nem fizetnek és az Országos Vitézi Szék gondoskodik arról is, hogy a felvidéki vendégek a bálteremben megfelelő emelvényen kapjanak elhelyezést. Szállásról stb. mindenkitnek magának kell gondoskodnia. Ő tőzet: lehetőleg magyar ruha (hölgyek és urak), egyébként hölgyek estői, urak frakk. Ezen meghívás kizárólag azon felvidékiekre vonatkozik, akik a visszacsatolás előtt, valamint jelenleg is a Felvidék azon területén laktak, illetve laktak, amely a bécsi határozat alapján Magyarországhoz visszacsatolt. A meghívás természetesen a nemzetiiségekhez tartozóknak is szól. Kérem mindazokat, akik a bálban résztvenni szándékoznak, sziveskedjenek legkésőbb január 18-ig nálam d. e. 11—12 óra között jelentkezni. Ez évben is bemutatja az Országos Vitézi Szék a Főméltóság Asszonyok azon fiatal leányokat, akik először bálóznak. Ezek öltözete kizárólag magyar, vagy legalább is magyaros ruha. Kérem mindazokat, akik kéri, hogy a Főméltóság Asszonyok bemutatásá, sziveskedjenek nálam legkésőbb január 18-ig d. e. 11—12 óra között jelentkezni. Közlebbi felvilágosításokat készséggel adok a fenti időpontban. — Léva, 1939 január hó 9-én. Dr. Nagy Béla, járási vitézi hadnagy.

Léva a cseh megszállás alatt

II.

A lévai magyarok Bány Endre dr. Gyapay Ede, dr. Kersék János, dr. Kmoskó Béla, Klain Ödön vezetése alatt sorra veri vissza a csehszlovák körök támadásait. Az időközben lefolytatott községi választásokon a magyar pártok egyre erőteljesebben fejlődtek ki. A városbírói tisztséget magyar emberek töltik be. Dr. Tóth Sándor, Névry József, Klain Ödön, Turi Nagy János, Guba János és Prachár István vezetik igazi magyaros érzéstől áthatva a város ügyeit. A városra erőszakolt cseh festék leperreg a magyarság szívós ellenállásán és a régi, becsületesen dolgozó városi tisztviselőkar a magyar városbírók alatt felélegetve fogott hozzá a csehszlovák pártok által szétziláltszott városi gazdálkodás rendbehozásához.

Az 1926-29-es években szívós élet-halálharc fejlődik ki a magyar Lévaért. A lévai magyar pártok élén az ifjuság is harcba száll. Az Országos keresztényszocialistáknál ifj. dr. Kersék János, Grimm György és a Magyar Nemzeti Pártnál Antal Gyula és Boros Béla járkál és szervezik a régi kipróbált erőket a magyar környéket. A megszervezés oroszlan-része azonban a nagyszerű titkári-karé. Bandzsala János, Beinrohr Dezső, Csapós László, Magyar László, Budaváry László, Hámorniyk János titkárok a névtelen hősei a garammenti magyarság küzdelmeinek.

Ősünk szelleme örökké a magyar Léva védők sáncai felett Az őslakos magyarság osztálykülönbség nélkül védte a régi Léva magyar becsületét. Döntő tényező volt az is, hogy a magyar gazda és iparos mellé oda állott fenntartás nélkül a magyar munkás is. Az Országos Keresztényszocialista és a Magyar Nemzeti Pártok megbecsülhetetlen nemzetmentő munkájában osztozott a Magyar Nemzeti Munkás és Földműves Párt is. Hámorniyk János párttitkár vezetésével a lévai magyar munkás becsülettel és kitartással küzdött a nemzeti törekvéseinkért, a nagy Magyarország felszabadításáért.

Léva volt az első, mely megérezte a még messze ködlő felszabadulást. A magyar egység gondolata a szent cél érdekében a lévai talajon született meg. Az Országos Keresztényszocialista Párt, a Magyar Nemzeti Párt és a Magyar Nemzeti Munkás Párt lévai szervezetei mondták ki először báró Majthényi László indítványára, hogy egyesülni kell minden magyarnak, ha céljainkat el akarjuk érni.

A felvidéki magyar egység Léván lelkesen megteremtődött, Majthényi László hí támogatóst talált Schubert Tódorban, a felvidéki magyarság kulturvezérében és a lévai ifju nemzedékben. Antal Gyula, Boros Béla, ifj. dr. Kersék János, Hámorniyk János, Prachár István, Bélík József, Nagy Gyula és a többi társaik lelkesen sorakoztak a felvidéki Magyar Egység kibontott zászlaja alá. E megmozdulásnak életet jelentő országos következményei voltak. Jaross Andor és Eszterházy János gróf pártvezérek magukévá tették a lévaiak kezdeményezését s rövidesen megszületett a felvidéki magyar pártok egyesüléséből a diadalmas Egyesült Magyar Párt.

A lévai magyarság pártjai 1932-ben döntő győzelmet arattak a városi választásokon. Antal Gyula és Boros Béla városbírók vezetésével Léva város új fejlődésnek indult. Eredményes munkában és fejlődésben ekkor következett Léva város legszebb korszaka. A városháza magyar pártjai hihetetlen energiával és lobogó lelkesedéssel fogtak hozzá a derék, szorgalmas és tehetséges városbírák vezetésével a városfejlesztő és szépítő munkájukhoz. A lerogyolt, elhanyagolt Léva az ő serény munkájuk eredményeképpen egyszerre a Felvidék egyik legszebb és legkedvesebb városává fejlődött. Az azelőtt örökké gáncsokszó cseh és szocialista pártok a lát-

ható s el nem titkolható eredmények láttára elnémultak, a város pedig büszkén és bátran végezte el a nagy munkát és megalkuvás nélkül haladt a felszabadulás felé vezető uton.

Léva az első között volt a kulturmozgalmak terén is. Már a cseh megszállás első éveiben a lévai egyesületek hozzáfognak kultur és színelőadások sorozatos rendezéséhez. Amíg a nyelvünk is munkálkodik, addig a lévai magyarságot kipusztítani még erőszakkal sem lehet. Lakner Zoltán, kórházi főorvos, Grimm György, az Első Magyar Biztosító főtisztviselője és Heckmann István igazgató tanító új életre keltik a Lévai Dalárdát. Sok országos hírű hangverseny örökíti meg a Lévai Dalárda nevét. A Katolikus Kör Dodek János, Koperniczky Kornél, Taby Lajos, Eder Kálmán, a Lévai Iparos Olvasókör Frasch József, Prachár István, Vida Jónás, Kovács István, a Keresztény Munkás Egyesület Lechoczky Béla, Boób József, Bucsek Gyula, Akács József vezetésével szerveztek s rendezik meg egymásután a szebbnél-szebb műkedvelő előadásait. Az egyesületek kulturunkájá megbecsülhetetlen erőforrásává vált nemzeti mozgalmainknak. A magyar szellem még bilincsbre verve is élő hittel küzd a magyar nyelvünkért. De sok szép, szívet-lelket gyönyörködtető műkedvelő előadásban volt része a lévai magyarságnak. Nemes verseny — ki tud szebbet, tökéletesebbet alkotni — tölti ki a lévai magyar egyesületek életét.

Léva neve dicsőségesen örökre megörökítődött a felvidéki magyar kulturmozgalmakban. Jelentős felvidéki művészi események innét indultak el diadal utaikon. Schubert Tódor, a Felvidék nagy kulturharcosa Mécs László, a Felvidék legnagyobb költőjét itt mutatta be először a magyarságnak. Lévai Petőfi ünnepély, Rákóczi ünnep, Kersék János jubileumi estje és emléktése, Madách ünnepély, Jókai és Kazinczy estélyek és az igazi művészi eseményszámba menő kaszinói kulturstélyek messze élvették Léva híreit.

Ez a város hitben és erőben nagy volt mindig. A magyarság megerősítése céljából semmiféle áldozatot sem kimélt. Beinrohr Dezső, Horatsik Pál, dr. Kersék János, Boros Béla, Budaváry László, dr. Perger Aladár rendezésében megrendezte 1926—1931 években a híres Magyar Búcsút. A felvidéki magyarok messze földről utra keltek és itt adták találkozót, hogy megerősítsék bizó hitben és reményben a lankadó magyar lelket. Schubert Tódor szabadtéri rendezései messze kimagasló határkövei voltak a magyar kulturmozgalmaknak az anyaországbeli viszonylatban is. A lévai Gyöngyösboktrétára a külföld is élénken felfigyelt. A János vitéz lévai szabadtéri előadása pedig művészilag és politikailag is rendkívüli eseménye volt nemcsak a felvidéki magyar kulturéletnek, de az egész felvidéki magyarságnak. A 14.000 lakosu városban több mint 40.000 idegen nézte végig ezt az előadást. Neve bejárja diadalmasan az egész Felvidéket. Labdarugói és atlétai egymásután rendezték meg nagyszerű sportversenyeket.

Léva a sportok terén is megőrizte a magyar szellemét. A cseh megszállás után a Lévai Sport Egyesület tovább folytatta tevékenységét. Sok országos hírű természetversenyt rendezett meg nagy sikerrel. A Lévai Sport Club pedig a labdarugás terén ért el eredményeket. 1923. évben a Lévai Sport Club megszűnik és 1926-ig szünet áll be a lévai sportban. Ezekben az években úgy tűnik fel, mintha örökre elszunyadt volna a lévai magyar sport. Ép lélek csak ép testben lehet, ébred öntudatra a lévai magyar ifjuság. Kersék László megírja ébresztőjét a lévai magyar sport felélesztése érdekében a Barsban.

Ennek hatása alatt Beinrohr Dezső, Budaváry László, Boros Béla, Horatsik Pál és dr. Kersék János megalakítják a Lévai Torna Egyletet, amely rövidesen a felvidéki magyarság legjelentőségtejesebb sport egyesülete lett.

A lévai magyar mozgalmak hatalmas segítő társban találkoztak a felszázéves Barsban. Nem ok nélkül vagyunk büszkéek erre a lapra, amely ötvenkilenc éven keresztül az összes jelentős kultur és politikai törekvések lelkes, odaadó harcos zászlóvivője volt. Elmondhatjuk, minden vezéreszem, minden építő gondolat először a Barsban látott napvilágot. A cseh megszállás első percében dr. Kersék János szerkesztő megszervezi a lap bátor munkatársait. A lévai magyarság nemzet és érdekvédelmében állítja be a lap célját. Horatsik János a lap kiadója a legnehezebb körülmények között is fenntartja a lapot, mert élesen felismerte annak felbecsülhetetlen nemzetvédő hatalmát.

Dr. Kersék János halála után 1927-ben a szerkesztést ifj. dr. Kersék János és Koperniczky Kornél vették át. A lap kiadásának fontosságát a magyarság érdekében a jelenlegi kiadó Horatsik Pál is kihangsúlyozta azt, hogy bátran vállalta a lapban megjelent magyarság érdekében írt cikkektől éveken keresztül a felelősséget az erőszakoskodó cseh hatóságokkal szemben is.

A lévai magyarság igy küzdötte végig a keserves husz rab évet. Harcaim nem voltak meddők és nem voltak hiábavalók. Amire törekedtünk, amiért szenvedtünk elértük végre, Léva ismét teljesen a miénk, Léva ismét magyar lett.

— A LÉVAI KERÜLETI BETEGBIZTOSÍTÓ INTÉZET FIGYELMEZTETI TAGJAIT, hogy a fennjáró bstegek az intézet székházában levő központi orvosi rendelőben kötelesek felkeresni az orvost. A fekvő betegek hozzátartozói a beosztott orvosi kerületek szerint illetékes orvost a beteg lakására hívják. Az orvos hívására a tag pontos nevét és lakohelyét, utca, házszám, minden esetben meg kell adni, valamint azt is jelenti kell az orvosnak, hogy a lévai kerületi betegbiztosító intézet tagjáról (családiagjáról) van szó, mivel egyéb gyógyintézetek részére nem minden orvos rendel és ha a beteg hozzátartozója már elvázott és esetleg nem a lévai ker. betegbiztosító intézet tagjáról van szó, az orvos nem fog látogatást eazközölni. Az orvos kihívása lehetőleg d. e. 10 óráig történjék, hogy az orvos látogatásait rendszeresen be tudja osztani. *Kivételt képez a sürgős szükség és első segély esete, amikor az orvos bármilyen időben hívható.* Az orvos hívása minden esetben a munkaadó által pontosan kialakított igazolvánnyal történik. Ez az igazolvány egy betegség tartamára a beteg felgyógyulásáig érvényes. Munkaadói igazolvány nélkül az orvos hához nem hívható, kivételt képez a sürgős szükség, vagy első segély esete, de ilyenkor is köteles a beteg a munkaadói igazolványt három napon belül beszerezni és az orvosnak utólagosan átadni. Vasár- és ünnepnapokon egy orvos látogatja az összes betegeket. A vasár- és ünnepnap látogató orvos neve a betegbiztosító részére rendelő összes orvosok lakásának aijában ki van függeszve.

— A LÉVAI IPAROS OLVASÓKÖRBESEN f. hó 9 en, hétfőn este nagyszabású iparos és kereskedő értekezletet tartott a kör nagytérben a lévai jarai ipartársulat vezetésére Frachar Istvánnak, az Egységes Magyar Párt iparos-szakosztálya elnökének kezdeményezésére, amelyeket megistizett látogatásával Léva város előjárósága, valamint Dr. Vargha Jenő, gyulai polgármester, miniszteri bizkó dött és Nador Jenő, az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés (OMKE) budapesti főtitkár, akik behatóan foglalkoztak megnyitási-közeiseiben ugy az ipart, mint a kereskedelmet érdeklő összes aktuális kérdésekkel és szakszerűen ismertették az anyaország idevonatkozó törvényes rendelkezéseit és az ottani mai ipari és kereskedelmi viszonyokat és Toth Antalnak, az ipartársulat titkárnak az itteni felvidéki ipari és kereskedelmi viszonyok alapos ismeretével összeállított panaszokat és követeléseket magában foglaló memorandumnak minden pontjára vonatkozólag legjobb tanácsaikkal és felvilágosításokkal szolgáltak a nagyszabású jelenlévő tagok élénk érdeklődése mellett. Végül Kern Oszkár, a lévai jarai ipartársulat és a Lévai Kereskedelmi Csarnok elnöke is köszönte meg az előadónak a felemerült kérdés-komplexumra adott szaktanácsait és a lévai iparos és kereskedő társadalmat jobb jövője érdekében kifejtett fáradozásait és azon reményének adott kifejezést, hogy a felvidék két évtizedes, sok tures és szenvedésen keresztülment kisipara és kisüzemei meg tudják tartani és erősíteni, a Szent-Istváni Magyarország ezen számtalozó polgári középosztályának megerősödését és jobb jövőjét!

— FRONTHARCOSOK! Tájékoztatlás közöljük, hogy a felvidéki bajtársak részére a m. kir. Honvédelmi Minisztérium a Károlycsapatkereszt kényvény felszerelésére és benyújtására külön részletes rendelkezést ad ki. Es pedig 1939 január havában a hivatalos információ szerint, tehát a rendelet megjelenéséig kérjük a bajtársak szives türelmét. Annak idején hírnaplaj és dobolás után fogjuk a bajtársakat értesíteni. Bajtársi üdvözléssel Jancsovits Béla.

— A HAZÁM ASZTALTÁRSASÁG. A Boy-asztaltársaság, amely az államfordulat idején Hazám asztaltársaság címen fejtett ki szép magyar munkát s később a kényszerűség következtében megváltoztatta nevét: most ismét Hazám asztaltársasággá alakult át.

— A KERESZTÉNY MUNKÁS EGYESÜLET A 20 évi cseh elnyomatás miatt kifejtett kulturális munkájáért emlékezésként kapt Karlal kőszégtől, melynek ünnepélyes átadása f. hó 29 én lesz, amikor is az egyesület műkedvelői előadják idb. Akács József rendezésében, Alföldi Géza a „Csókos huszások” című, az anyaországban sőt Amerikában is szenzációs sikereket ért nagy zenés vígjátékát.

— A CSIFÉRI KAT. IFJ. EGYESÜLET f. hó 10-án este nagy sikerrel adta elő a verebélyi kulturálisban „Az obsitos” című három felvonásos operettet, Bakonyi Kálmán magyar levegőjű darabját.

— A „GYURKOVICS LÁNYOK” OROSZKÁN. Az oroszai iparos ifjuság jan. 7-én és 8-án nagy sikerrel adta elő Herczeg Ferenc: „Gyurkovics Lányok” c. művét. Mint a többi sikerhez, ugy ehhez is Heydrich Károly gyógyszerész vezette Oroszka iparosfiataliságát. Heydrich Károly az az ember, aki sohasem riadt vissza fáradságtól és rendíthetetlenül viszi a magyar kultúra zászlaját. Ezért nagy megbecsülésben van része. A darab rendezését Gágyor Antal és Matyasovszky Zoltán végezte, a következő szereposztásban: Gyurkovicsné: Brellos Annuska, aki biztosan tartotta kezében a szerepet. Katinika szerepében Bitter Mancika hangulatos játékával és varázsos mozgásával tűnt ki. Sárít Brellos Valika játszotta változatosan, megjelenítő erővel. Eila: Lindner Rózsika volt, komoly és lelkiismeretes műkedvelő. Mici: Brunner Aranka, áttűzesítő, igazi képesség, könnyehig kacagtalott. Radványi ezredes Gágyor Antal játszotta erőteljes alakító-készséggel. Vajda Ernő Horvayban nyújtott nagyvonalú teljesítményt, míg Sándorfit Brellos József jelentette meg férfiasan, drámai erővel. A többi szerepekben nagy sikert könyvelhet el Rozányi Mancika, főleg kitűnő hangszínezéséért, továbbá Galgácy László, Hurtos Károly és Csicsman Károly. Tetszett a közönségnek meg Esceg Gizike, Haris Ersei és Bara Manca. — A szombati előadást Oroszka első magyar táncmulatsága követte. A tiszta jövedelem kulturális célt szolgál, azonban 70 pengőt a „Magyar a Magyarért” akció javára fordítanak. (G. L.)

— A LÉVAI UTCA FRISS SZINNEL GAZDAGODOTT a budapesti Magyar Hirdető Iroda remek, művészi plakátjainak fali táblával. Ugy tudjuk, hogy a Magyar Hirdető Iroda izléses hirdetőoszlopokat is tervez felállítani Léván. Azonban sajnálatos, hogy Léván vannak olyan rakoncátlan és felelőtlen elemek, akik a drága kiállítású plakátokat letépi. Számolni kell azszal, hogy minden egyes plakát után Léva városa jelentékeny hirdetés díjat azed be, így a plakátszaggatók a hirdetővállalat lévai képviselőjének érzékeny kárt okoznak ezzel. A Magyar Hirdető Iroda felhívja a rendőrség figyelmét erre a körülményre, amely méltatlan az ilyen hírnevű városhoz. A tettenért plakátszaggatók ellen magánvagyonrongálás miatt büntető eljárást fognak indítani. Felhívjuk erre az ügyre a szülőket, valamint a tanítókat figyelmét is a nevelési ráhatás miatt, mert a hirdetőtáblák megfigyelés alatt állnak és a tettenérők meg lesznek büntetve.

— FÉLÁRU VASUTAI JEGYEK ARKÉPES IGAZOLVÁNYÁNAK VÁLTÁSA. A felzabadult Felvidékek visszakértit tényleges közszolgálati alkalmazottak (családiagok, nyugdíjasok s ezek családtagjai tehát nem) a birtokukban levő CSD által kiállított igazolványok alapján 1939 január 31-ig ötven százalékos menetdíjkedvezményel utazhatnak. Ezt az igazolványt azonban az alkalmazott szolgálati főnökségnek záradékkal kell ellátni. A nyugdíjas közszolgálati alkalmazottak, ezek családtagjai, valamint a tényleges közszolgálati alkalmazottak családtagjai részére január 31-ig egyes utazásra szóló, féláru jogy váltására jogosító igazolványt állít ki az üzletvezetés. Az igazolvány érvényessége azonban február 15 én lejár. Az 1939 es évre szóló árkepes igazolványokat is ki fogják adni, ha a tényleges alkalmazottaknál a státusba való besorolás, illetve a nyugdíjasoknál a végleges átvétel már megtörtént. Az igazolvány megszerzésének módzatairól a hivatalos főnökek és a vasuti előjáróság nyújt részletesebb felvilágosítást.

Rossz foglalt a legjobban és legolcsóbban kikogeli és rendezhossa BODÁNSZKY IRÉN vizsgázott fogtechnikus Léva, Főter.

Magyar a magyarért

akció helyi szervezete a következő adományokat kapta:
Brnák József 100 drb cipő, Öv. Heumann Dávidné 50 drb cipő, Eckstein Ferenc 10 P.

Gyászköszönet.

Mindazon rokonoknak, ismerősöknek, a Lévai Dalárdának, rendőrségnek és a „Szentkereszt” egyesületnek, akik drága jó édesanyánk temetésén résztvételük enyhítették nagy fájdalmunkat, ezton mondunk hálás köszönetet.

PATAKY család.

Az akciónyvi hivatal bejegyzése.

Születések. Béres Ferenc Juhász Mária fia Lajos Miklós — Taby Endre Reicher Paula leánya Zsuzsanna Paula Julia — Györgyi Jenő Széka Margit fia István Miklós — Izsóf Gyula Vibostyék Gizella leánya Agnes Mária.

Házasság. Bujdosó Sándor András ref. Nikolett Juliana rkath.

Halálestek. Öv. Hraszkó Istvánné sz. Pénez Erzsébet 82 éves — Pataky Istvánné sz. Radványi Margit 57 éves.

A Bars rádió műsora:

Vasárnap

BUDAPEST. 8 Hanglemek. 8.40 Hírek. 12.30 Operaházi Zenekar. 14 Hanglemek. 17.30 „Nóta-szerző cigányprimások szerzői bemutatója.” Közv. 19.05 Hírek. 19.50 Sporteredmények. 21.40 Hírek. 22 Magyar Imre cigányzenekara. 22.40 Budapesti Hangverseny Zenekar. 0.05 Hírek.

Hétfő

BUDAPEST. 6.45 Torna, hírek, hanglemek. 10 Hírek. 12.10 G. Kiss Zsuzsa zongorázik. 12.40 Hírek. 13.30 Toll Jancsi cigányzenekara. 14.35 Hírek. 17.30 Albert Ferenc hegédli zongorakísérettel. 21.05 Régi kedvelt hanglemek. 22 Szalonötös. 23.10 Farkas Jenő és cigányzenekara muzsikál, Cselényi József enekel. 00.5 Hírek.

Kedd

BUDAPEST. 6.45 Torna, hírek, hanglemek. 10 Hírek. 10.45 Farsangi divathír. 12.10 Hanglemek. 12.30 Hírek. 13.30 A rádió szalonzenekara. 14.35 Hírek. 17.30 Zsögön Lenke enekel zongorakísérettel. 18.35 Lendvai Józsa cigányzenekara. 19.05 Hírek. 21 A rádió külügyi megedőjárja. 22.45 Heinemann Ede jazz-zenekara játszik. 00.05 Hírek.

Szerda

BUDAPEST. 6.45 Torna, hírek, hanglemek. 10 Hírek. 12.10 Suki Tóni cigányzenekara. 12.30 Hírek. 13.30 Hanglemek. 14.35 Hírek. 17.30 Molnár Anna hárfázik. 18.20 Farkas Sándor cigányzenekara. 19.05 Hírek. 21.10 Hírek. 23.10 A rádió szalonzenekara. 00.05 Hírek.

Csütörtök

BUDAPEST. 6.45 Torna, hírek, hanglemek. 8.40 Hírek. 12.10 Szmrnov Sergy balajakzenekara. 12.30 Hírek. 13.30 Beszárkzzenekara. 14.35 Hírek. 17.30 Tanclemez. 18.30 Jancsin Ferenc hegédli zongorakísérettel. 19.05 Hírek. 19.20 Perti Pali cigányzenekara muzsikál, Asbóth Gyula tárogatózik. 21.20 Hírek. 23.25 Kurina Simi cigányzenekara muzsikál.

Péntek

BUDAPEST. 6.45 Torna, hírek, hanglemek. 10 Hírek. 12.10 Felvinczi Takács Alise hegédli zongorakísérettel. 12.40 Hírek. 12.50 Pifinyi Erzsébet enekel zongorakísérettel. 13.30 Kóczé Antal cigányzenekara. 14.35 Hírek. 17.30 Rác Elek cimbalmozik. 17.50 Sportközlemények. 18 Politika és hadvezetés a magyar történelemben, előadás. 18.30 A rádió szalonzenekara. 19.05 Hírek. 21 Hírek. 22.45 Kiss Lajos cigányzenekara muzsikál. 00.05 Hírek.

Szombat

BUDAPEST. 6.45 Torna, hírek, hanglemek. 10 Hírek. 12.10 Állastalan Zenészek Szimfonikus Zenekara. 12.30 Hírek. 13.30 Hanglemek. 14.30 Hírek. 17 A magyar sport küszöbönálló feladata, előadás. 17.25 Kishonthy József magány nótákat enekel, kiser Perti Jenő cigányzenekara. 18.35 A rádió szalonzenekara. 19.05 Hírek. 21.50 Budapesti Hangverseny Zenekar. 00.05 Hírek.

Keresek jókarban levő kisebb f. j. táju kályhát azonnali megvételre. Cim a kiadóban.

KARDOSLEPKE.

(Egy tanár keserveiből.)

VI.

... Ember lesz.

Erre már fölkeltem
kutatni, keresni
dolog-s háló-nyitját.
Egzamináláshoz
a kis diák kiállt.

Kezdte recitálni:
hogy egyik tanár ur
leckéül feladta
— vákációs gondol —
„Lepkét ám gyűjteni!”

Mert jövő tanévre
— ha mén minden rendbe! —
penzünként azok is
kerülnek majd rendre
tanítás-rendszerbe.

De azt ismételen
lelkünkre kötötte
— Csuklott egyet itten,
Értsd: Tanár ur! — „Kardost
hálókot kerülje!”

Mert Kardos ritka hős.
Népét is így őrizi.
Már tojaskorában
— Nem kaporevő Ő,
Értsd: Kardos! — megvédi.

Akárcsak a férfi,
aki vitéz, bátor,
s mint faltörő-kos
— rabigát nem türve —
Ellent tipor, tapos.

Táblára rajzolva
magyarázta azt is
— Felcsuklott a szava,
Értsd: a kisdíáké — „Kardosnak
Elül a szemfoltja!”
... kaporevő, aki
gyáván hátul hordja!

„En is — végzett s csapott
hasonlatos képet
Falon belül helyzetetett,
más bünéért leveleklett
Kesergő Szentekhez —
„Fecskefarknak néztem
a letiltott Kardost!”

S megtévedt hálóját
— Odadobott számtul
mintha zöldebb lett vón? —
Összevissza tépte,
darabokra törve
ma rajt bot meg drót volt.
... Boldog rongyos jószág!

Majd mint gyermek szokta,
— kibül cseppen jellem,
ki már félkész ember —
megtévedt jószágát
morcul a Falon át
a Golgotás-Szentek
tájékára dobta.

Révedező hite,
— sírván ajkán a szót
két szép lepke neve
s iskolája mellett, —
zokogva ejtette:
„Ma volt az utolsó
Piarista — mise?!“

Aztán nem is köszön;
fut el észvesztetten.
S mije volt ... gyűjtését,
Kegyes-Atyánk nyeste,
pásztorolta lelkét
el-szétéresztette.
... Napfény dőlt mint özőn!

*

Hová? merre futtok?
Gingaláng, gingaláng!
Kiürül a Klastrom?
Nem kell rajzos Kardos?

Nem hi a kis-harang?
„Jer - tek - csak - hun - cu - tok :
Hadd - lás - sam - mit - tud - tok!?”

VII.

... Ember lett.

Kacagott a hő nap
Én pedig — talán hogy
foltos tudományom
jól leimádkozom —
beléptem a rácsnon,
Zajgván Golgotáson.

Vagy, hogy mi is készített?
— Hiszen más a hitem —
Hálós vég-jelenet —
— A'bbiz, vig is lehet —
Szenvedés Kereszten?
Reménykedő Népek?

Uram! megbocsádot
nyilván mosoly számon;
mert ott rőtön esdve
roskadtam térdekre:
a Zöld-rongyunk a Kőbolt
Jel-testén volt Szent-prém.

Istenfia-szobron
— istentelen, barbár
megtépázta módon
Zöldje megdült galyon
Piros-Fehér virág
sirta Harmadikát.

S im, odajóháztott,
csokorba sarjadzott
a gyermek fegyvere:
Piros-Fehér ... Zöldje.

Nemzetiszin pajzsunk,
lefosztott Paljrunk,
Hit-szeretet-bizás.
Vért és palládium,
Szent-Evangélium:
a Magyar szentírás.

Gondolat- s érzésünk,
Örök reménységünk,
Minden hitünk vári,
Mitül élünk, égünk
Vérünk Alfajától
Sziv Omegájáig.

Mint azt im, ráirta
ős szimbólumként a
Gyermek ... firmamenta:
Magyar reménységre,
Kiteljesedésre,
Feltámadás hitre!!!

*

Légben meg: Szenvedés —
Biztatás - mártírja
Körött már cikkáztak
Kardosék, mint Glória.
Kicsiny kis emberkék
éltük nagy útjára
Pán Napsugarából
csókot csókra szórva.

1919. Nagyboldogasszony-napján Léván.

Kriek Jenő.

Meghívó!

A Léva és vidéke Bélyeggyűjtők Egye-
sülete az

évi rendes közgyűlését

1939. január 18-án, szerdán este 8 óraker
tartja rendes klubhelyiségében (városi szálló
kisterme), melyre tagjait ezuton is meghívja.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés az 1938. évről.
3. Pénztári jelentés az 1938. évről.
4. Alapszabályok módosítása.
5. Felmentvény megadása.
6. Új vezetőség megválasztása.

Szavazati joggal bir minden olyan tag, aki
a tagsági díját kifizette. — Érdeklődőket sze-
vesen látunk.

Léva, 1939. január 4-én.

WINDICH
h. titkár s. k.

PÁLDY BÉLA
elnök s. k.

Koszorúmegváltás.

Özv. Borcsányi Béláné sz. Csorba Ilona
7 P. adományozott az árvaháznak egy kedves
barátnője elhalálózása alkalmából.

Köszönetnyilvánítás.

Az Árvaházat fenntartó Lévai Nőegylet a követ-
kező adományokat kapta.

1938. december hó.

B. J. Léva 2 P. Balog Manó 12 kg hurka. Főtsizt.
Jónás Imre Alsógyőröd 7 zsák kukorica, 3 zsák
krumpli, 1 zsák buza, 1 zsák árpa, 2 drb pulyka,
2 drb tyúk és 7 1/2 kg mák. Városházáról Léva 16
kg kenyér. Köhn és Kovács 20 m. ruhaanyag. Sebők
Agoston 15 P. Hlava Győzőné Varsány 1 tyúk.
Boros Béla 21 P. Katona Vilmos Nagysalló 9 pár
harisnya, 1 doboz karácsonyfádisz, 6 drb zseb-
kendő. „Kis Jezuska” jelige alatt Léva 3 P. Férfi
Mária Kongregáció 10 P. Nagyd község: 1 zsák
krumpli, 4 kg bab, 1 kg liszt és 3 drb tojás. Özv.
Bóna Jánosné Varsány 1 kg szaloncukor. Kálna
1 drb hizott kacska. Huszár Istvánné Zecse 1 P.
Ondrejkovics Mária 5 P. Kostyek Józsefné 5 P.
Deutsch Salamon 10 liter ecet. Kaiser Léva 7 m.
szőnyegpapír. Özv. Hoffman Istvánné 10 P. Ba-
roska János 15 P. Bóna Lászlóné Zsemle 1 hizott
kacska. Watzek Istvánné 5 P. Tauber Armin 1 kg
cukorka és disz. Toperczer Dezső Budapest 10 P.
Knapp és neje 16 drb mosdószappan, 6 csomag
fogpor, 8 drb fogkefe, 6 doboz csillagszörő, 10 drb
zsebfeű. N. N. Léva 5 pulover, 16 pár harisnya, 6
pár bokavédő. Fischer Vilmosné teamegváltás ci-
mén 5 P. Klein cukorkagyár 2 kg szaloncukor.
Kastélyból Léva 6 kg dió, 6 kg alma, 1 fonott ka-
lács. N. N. Léva 5 kg grizes liszt, 1 kg mák, 1 kg
kristálycukor. Blau Zsigmond 11 pár harisnya, 5 drb
bugyogó, 2 drb szvetter. Levák Istvánné Alsógyő-
röd 1 hizott liba. Vicián Aladár 35 drb mákospatkó.
Tóth István Kiskér 1 hizott kacska. Schwitzer Gyula-
né 2 drb süttő, 1 salátástál, 12 drb borospohár,
12 drb kávéscésze. „Magyar a magyarért” akció
adomány 100 P. Barsmegyei Népbank Léva 75 P.
Kazy Helén és Margit Gr-Veszele 4 P. Kollmann
Frigyos Oroszka 5 Pengő.

Fogadják a nemesszivű adakozók az árvák nevé-
ben hálás köszönetünket.

OFFERMANNÉ ÁRVAY MÁRIA aelnök

Lévai járás főszolgabírája.

Szám: 78—1939.

TÁRGY: A 18 éves magyar állampolgárok
bejelentési kötelezettsége.

Hirdetmény.

A 7270—1930 M. E. számú rendelete alap-
ján a bejelentési kötelezettség szabályozása
tárgyában kiadott 122 700—1935 B. M. számú
rendelet I. §-ának b) pontjában foglalt rendel-
kezés szerint minden magyar állampolgár
életének 19. évébe való belépését annak az
évnak január hó 31. ig, amelyben a 18. évet
betölti, bejelenteni kötelez.

A bejelentés az előirt minta szerinti erre a
célra szolgáló bejelentőlapok kitöltése után
történik.

A bejelentőlapok azokban a községekben,
amelyekre a m. kir. rendőrség hatásköre ki-
terjed, a rendőrkapitányságon, vagy rendőri-
kirendeltségen, egyéb helyeken a községi
vagy körjegyzőnél vehetik át és kitöltés után
ugyaroda szolgáltatandók vissza.

A bejelentőlapokon az összes adatokat pon-
tosan és a valóságnak megfelelően kell fel-
tölteni. A bejelentett adatok valódiságát a
bejelentésre kötelezett, a bejelentés megtör-
téntéért a bejelentésre kötelezettel együtt a
szállásadó (család) í. felelős.

1939. évi január hó 1—31. között az 1921.
évben született mindkét nembeli egyének
(férfiak és nők egyaránt) kötelesek magukat
külön bejelenteni tekintet nélkül arra, hogy
más bejelentő lepon vagy szüleiknek vagy
hozzátartozóiknak bejelentőlapján már eddig
is beváltak jelentve.

Aki a bejelentést elmulasztja, kihágást kö-
vet el és azt a 122 700—1935. B. M. számú
rendelet 10. § a értelmében kell büntetni.

A bejelentési ivlapok az ország egész te-
rületén díjmentesek.

Léva, 1939. január 9.

MAILATH s. k.
főszolgabíró.

Együnk Dreher „Vendégváró” kekszet!

A „MINDENNAPI” KENYÉR

Az állati tápszerek fehérjével és zairral látanak el bennünket, a növényiek az éppoly szükséges szénhidrátokat nyújtják. Hogy testünk anyagcseréje biztosítva legyen, a szénhidrátokból naponta legalább 500 g-nyit kell fogyasztanunk, míg a fehérjéből elég 118 g, a zsírból 56 g. Mennyiségileg tehát a szénhidrátokból fogyasztunk legtöbbször, de minőségi szempontból a fehérje a legfontosabb. Ismeretes, hogy a japánok és kínaiak rizs fogyasztásával fedezik a szénhidratszükségletüket, mi pedig, a mérsékelt égöv fehérbőrű lakói a gabonafélék magjaival, ezek közül is főképpen búzával és rozssal.

A legismertebb kenyérfajtákat buza- vagy rozsisziból, vagy ezek keverékéből készítik. A katonák által fogyasztott u. n. „komiszkenyér”-ben a rozsiszint kivül korpa is van. A gyomorbeteg emberek által fogyasztott Graham-kenyérben is sok a durva korpa.

Ezek a kenyérfajták jelentékeny különbséget mutatnak tápérték és izletesség szempontjából, tehát tudnunk kell egyet-mást a keletkezésükről is. A gabonaszem fehér belseje csupa keményítőszemcséből (ez a szénhidrát) áll, ezt veszi körül a külső héj alatt a sikkér (fehérje) réteg, maga a héj szögletes a korpát; a szemben lévő aránylag kicsiny csirában van egy kevés zsír is. A legfinomabb lisztbe csak a keményítő kerül bele, tehát a tiszta fehér kenyérben alig van fehérje, ezért táplálóbb a félsárga kenyér, melyben fehérje is van.

Az előbbieket alapján könnyű megállapítani az egyes liszt- és kenyérfajták táplálói értékét. A rozsiszintben rendszeren 11 százalék a fehérje s 72 százalék a szénhidrát, vagyis a táplálónyag összesen 83 százalék. A buzaszintben viszont 12 százalék a fehérje és 73-74 százalék a szénhidrát, összesen 86 százalék a tápanyag. Tehát a buzaszint valamivel táplálóbb. Azonban a lisztnek nem minden tápláló anyaga megy át a kenyérbe; a rozskenyérben átlagban csak 8,5 százalék a fehérje és 44 százalék a szénhidrát (összesen 52,5 százalék tápanyag); a buzakenyérben 9,5 százalék a fehérje és 60 százalék a szénhidrát (tehát 69,5 százalék a tápanyag). Ebből láthatjuk, hogy a buzakenyér jóval táplálóbb, mint a rozskenyér. Emellett az emberi szervezet a rozskenyér fehérjéértartalmának csak 70 százalékát képes fölvenni, míg a buzakenyér amúgy is nagyobb fehérjéértartalmának 90 százalékát. Ebből is látjuk, hogy tápszerezéte nemcsak attól függ, hogy mennyi benne a tápanyag, hanem attól is, hogy ez mennyire emészthető.

Minden kenyérfajtánál fontos követelmény, hogy jó likacsos legyen, máskülönb a gyomornedv nem tudja kellően átjárni és megemészteni. A kenyér ilyen likacsosságát két módon érhetjük el. Az első az ősidők óta szokásos módszer: a kovász vagy élesztő alkalmazása, amit a tésztahoz kevernek. Körülbelül 30 fok meleg (kelés) mellett ezek az anyagok szénsavra és alkohorra bontják fel a lisztben lévő cukrot, amit erjedésnek nevezünk. Az így keletkező és a tésztából kiszabadni nem tudó szénsavbuborékok duzzasztják föl és teszik likacsossá a kenyeret. Az alkohol elpárolog és pedig olyan mennyiségben, hogy a kenyér súlya 2 százalékkal kisebb lesz. Egy angol tudós számítása szerint csupán Londonban az így elvesztett alkohol mennyisége évenként 13 millió literre

rug, sok millió pengő értékben. Ezért ajánlotta Liebig, a nagy vegyész, hogy a kenyérvütnésnél hagyják el az erjesztést s a szénsavas földuzzasztáshoz használjanak szódabikarbónát. Az erre irányuló törekvésekből keletkeztek a sütőporok, melyek jól be is váltak.

Hogy az egészen friss kenyérből nem ajánlatos sokat enni, azt mindenki tudja. Ennek oka, hogy a friss kenyér a gyomorban bizonyos utóerjedésen megy át, aminek kellemetlen következményai lehetnek. De amúgy sem szabad a kenyér fogyasztását tuhájtani. Tehát a kelleténél több „mindennapi kenyérré” ne is könnyörögjünk.

APRÓ HIRDETÉSEK

Hirdetésekre való levélbeli érdeklődésekre kérünk válasza szolgáltató levelezőlapot csatolni

Üzlethelyiség forgalmas helyen lakással vagy anélkül kiadó. Jókai utca 11. 101

Butorozott szoba kiadó Csepregly utca 3, esetleg üresen is. 102

Angol, német nyelvet tanít egyenként vagy csoportokban Rimanóczy Géza tanár, Léva, gimnázium. 103

Eladó vagy bérbeadó 5 szobás komplett ház. Deák Ferenc utca 14. 106

Kiadó új ház: 2 szoba, konyha, speiz, kert gyümölcsösrel. Bercsényi u. 12 sz. (Tabán). 107

Harisnya-fejelést, talpalást és szemfelszedést vállalok, Pópáné. 110

Dunakeszin, (Budapesttől 15 km.) családi ház, üzlethelyiséggel, gyümölcsösrel eladó. Budán 100-as telek (Fehérvári ut.) szintén eladó. Bővebbet Léva, Felszabadulás (Ladányi) u. 26.

Kiadó üzlethelyiség és szoba, konyha. Bati-u. 2. 87

Tisztelettel értesitem t. vevőimet, hogy harisnyáuzletemet a Városháza épületéből Kazinczy (Zöldkert) utca 12 (Ujfalussy-féle házba) helyeztem át. Tisztelettel Sch. M. 108

Szoba, konyha, speiz kiadó. Felszabadulás utja 26. 112

Forgalmas helyen 3-szobás lakások kiadók. Botka u. 2 sz. 113

29 éves rk. jó házból való lány házvezetőnek ajánlkozik. Cim Korinszky V. Zách utca 5. 114

Szentjános pusztán háromszobás komfortos lakás hal-lal és gyümölcsös kerttel azonnal kiadó. Léván ötszobás, összkomfortos lakás, továbbá 2 szobás, irodának vagy rendelőnek alkalmas lakás f. év április 1-re bérbeadó. Felvilágosítást ad dr. Vlcsek Ferenc ügyvéd, Léván. 115

Eladó egy 600 és egy 250 tojás keltetésre alkalmas modern, alig használt keltőgép jutányos áron. Ugyanitt kaphatók modern baromfitenyésztéshez alkalmas üvegezett baromfiöklak. Cim a kiadóban. 116

**SZUPERFOSZFÁT,
KÁLISÓ, KÉNSAVAS
AMMÓNIÁK**

és egyéb műtrágyafélék előnyösen beszerezhetők

Berczeller

Jenő, Budapest,
V., Nádor u. 12.

Othonába -üzemébe minden világítási célra

izzófehérfényű
áramtakarékos

TUNGSRAM
KRYPTON

Hivatalos menetredek: felvidéki —.30, Magyarországi 1.50, külföldi 1.— • Kaphatók: **NYITRAI** könyvesboltjában.

Január 15-én, vasárnap este tartja

TOKOLY GUSZTI

és zenekara

bucsuhangversenyét!!

Január hó 16-tól (hétfő)

Bágyoni Szabó György, Járóka Antal

a budapesti rádióból is közismert Jazz és

JANDA NUSI közkedvelt
D I Z Ő Z

zenés a **Stránszky** kávéházban.

Elegánsan butorozott szoba előszobával, fűrdőszoba használatával 1-2 személy részére kiadó. Kersék utca 28. 99

Üzlethelyiség kiadó Horthy Miklós ut 20.

Építőtelek a város közepén cca 500 □-öl jutányosan eladó. Cím a kiadóban.

Eladó Ladányi utca 7. számú ház. Bővebbet a kiadóban.

Mahónia, Thuja (kötészetre) gyümölcsfők, díszfák, díszcserjék, fenyők, rózsák igen olcsón Kolauch faiskola Szeged. Utazókat keresek. 74

Kiadó Schoeller u. 28. számú házban 2 2-szobás lakás mellékhelyiségekkel, ugyanott egy különbejáratu butorozott szoba kiadó. 90

ÉRTESÍTÉS!

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy

divatszalonomban
ismét vállaltam a LEGUJABB
angol---francia és
magyaros ruhák készítését.
Hajdú Sándorné.

HANGOS APOLLO MOZGÓ

Jan. 15-én vasárnap 2-4 óra és 8.15 órákor
SZIGLIGETI felejthetetlen népsziműve.

A falu rossza

Magyar élmény, hangulat, a tűző nap melegsége, a tokaji bor melegsége.

A főszerepekben:

**Dajka Margit, Greguss Zoltán,
Somlay Artur, Rózsahegyi K.**

Január 16-án, hétfőn 6 és 8.15 órákor
Január 17-én, kedden 6 és 8.15 órákor
A 6 órai előadások filléres helyárrakkal!

ELSŐRANGU KALANDORFILM!

CHARLIE CHAN A TURFON

Egy nagy verseny finise közben, Charlie Chan leleplezi a turfcsalókat, sőt egy gyilkosságot is. — A főszerepekben:

**Warner Oland, Maxime Reiner
és Keye Luke**

Január 20-án, pénteken 6 és 8.15 órákor
Január 21-én, szombaton 6 és 8.15 órákor
Jan. 22-én, vasárnap 2, 4, 6 és 8.15 órákor

A SZTÁROK FILME!

HÁROM BAJTÁRS

A mesterien felépített film csupa finomság, mulatságos és meghatározó mozzanatok keveréke. — A főszerepekben: Robert Taylor, Margaret Sullavan, Franchot Tone és Robert Young. — A 6 órai és vasárnap délután a 2 órai előadások **filléres helyárrakkal!!**

MACZÁK ISTVÁN

25 éve fennálló géplakatos műhelye és vasöntődéje, Léva.

VÁLLALJA: mindennemű elektromos gépek készítését és javítását.

Érdeke minden elektromos géptulajdonosnak, hogy gépeinek javítását, vagy tekeréscselését erre a célra kiegészített iparossal végeztesse. Szakszerű munka a legolcsóbb. Becses érdeklődőknek díjtalan szaktanács és árajánlat!

Magyar ember
magyar gyártmányú
rádiókészüléket vásároljon!

RÁDIÓ CENTRAL KERN TESTVÉREK

legrégibb műszaki és rádió szaküzletében **Léván**. Alapított 1881.

Munka- és nép **gázálarok** egyedüri lerakata!

(Építkezés tartamára ideiglenes üzlethelyiség Széchenyi u. elején)

Baroska J. Léva, Horthy Miklós-ut 43. sz.
Telefon szám: 130.

VADÁSZFEGYVEREK,
VADÁSZATI
ÉS HALÁSZATI CIKKEK!!
KERÉKPÁROK,
GRAMOFONOK ÉS
LEMEZEK LEGUJABB
FELVÉTELEK!
LŐPOR- ÉS
ROBBANÓSZER ÁRUDA!!

ORIENT
HANGOS MOZI

Ma, 2 órákor filléres helyárrakkal, 4, 6, 8.15 órákor szenzációs dzsungelfilm!

TARZAN BOSSZUJA

Főszereplők:

**Glen Morris
Eleanor Holm**

Jan. 18-19-én. Szerdán és csüförtökön
6 és 8.15 órákor (6-ór fill. helyárrak)

VÉRES NAPOK

Kortörténeti dokumentum, amely a világháború után fellángolt anarchiát vázolja. - Filmműsorunk előtt hazafias prologust mond

KÓBOR JANCSI
előadóművész és zenebohóc

Jön! A legnagyobb MAGYAR FILM!

Jókai Mór

Az új földesúr

Főszerepekben:

**Csontos, Lázár M., Jávör, Uray,
Gordon Z., Rózsahegyi, Egri M.**